

S bicyklem na palubě

Šest dní, čtyři ostrovy a jeden poloostrov. K tomu víno, šakali, pevnosti i levandule. Vyzkoušeli jsme cestu po Chorvatsku **NA KOLOLODI**, populární plavbu kombinovanou s cyklistickými výlety.

Zátoka na Visu Za obcí Plisko Polje vede doprava odbočka do Marinje Zemlje, kde už je značená cesta k výjimečně krásné zátocce Stiniva. Určitě stojí za odbočku.

Kololod' vydává bicykly Kola posádka každé ráno přemístila z horní paluby na zem. Večer zase putovala zpět.

Foto: Klára Bibenová

MARTIN BIBEN

Výprava takzvané kololodě, tedy plavidla, které od poloviny května do konce června a od začátku září do poloviny října vozí turisty i s jejich bicykly po chorvatských ostrovech, začala v pevninské Bašce Vodě.

Po klidné čtyřhodinové plavbě jsme zakotvili v malém přístavu Lovište na západním cípu poloostrova Pelješac. Jeho vnitrozemí – vinicemi, barvou půdy i bílými skalami připomínající francouzskou Provence – je tiché a malebné. Víno tady činí život nejen veselejší, ale i pomalejší.

„Vítáme všechny, kteří mají o naše víno zájem. A já ochutnávám s každým, kdo přijde. Musím se přece ujistit, že je stále dobré,“ usmívá se při rozlévání vlnář Ivo Špaleta z vesničky Kuna Pelješka, do které jsme druhý den putovali po silnici a šotolinových cestách podél jižního pobřeží.

Špaletova rodina pěstuje víno už dvě stě let, zejména červený Plavac mali, který je na Pelješaci nejrozšířenější odrůdou. A je to znát. 2 700 hodin slunečního svitu ročně, vhodná půda a skvělá péče hladí jazyk, jak to jen výborné červené umí.

„Nejlepší Plavac vzniká na jižních ostrých svazích u moře, na kamenitěm podloží. Je ho méně než na hnědé těžké půdě ve vnitrozemí, ale chutná mnohem lépe,“ vysvětluje vlnář.

Místní oblast Dingač je od roku 1964 chráněným zeměpisným vlnářským územím. „Naše nejlepší víno je třikrát osluněno. Od slunce, odrazem od moře a bílého vápence,“ říká pyšně Jasminka Antičević z vlnářství Matuško v nedalekém Potomje, zatímco ve střídavě osvětleném sklepě s desítkami sudů nalévá vzorky od nejněvňších až po ty nejlepší.

Kdo by se po návštěvě vlnářství rozhodl ve vnitrozemí Pelješace přespát, dočká se dalšího silného zážitku. V noci tady vyjí šakali. Poloostrov je totiž jediným místem v Evropě, kde žijí volně.

Korčula, kopce a bílé víno

Po asi dvou hodinách slunečné plavby z Trsteniku na jižním břehu Pelješace, kde na nás kololod' na konci včerejšího výletu čekala, se blížíme k městu Korčula na stejnojmenném ostrově.

Na první pohled dokazuje, proč je po Dubrovniku nejpřitažlivějším městem oblasti. Vybudované Benátčany na kruhovitém výběžku okouzluje starobylostí i krásou.

My však uhrančivé sídlo brzy opouštíme, nejprve jedeme po pobřežní silnici vedoucí do vesnice Kneža a po odbočení vlevo zamíříme do vnitrozemí ostrova. Kopcovitý terén Korčuly musí uspokojit i nejnáročnější bikery.

Ne příliš zdatní cyklisté nebo pěší výletníci co nejdříve po náročném stoupání určitě zastaví na občerstvení. Třeba ve vesnici Pupnat. V restauraci Mate mohou okusit skvělé domácí šťávy – bezovou, mátovou nebo šalvějovou – které majitelé vyrábějí z bylin rostoucích v okolí. A požádat o zalití místní lahůdkou, dešťovou vodou, takzvanou kišnicou.

Kdo dá přednost vínu, má pro něho Korčula specialitu. Zatímco na poloostrově Pelješac, stejně jako na většině dalmatských ostrovů, se pěstuje zejména červené, kterému však Chorvati říkají černé – crno, Korčula je proslulá bílými víny. Proč je to tak, vysvětluje zdejší rozšířená legenda.

„Tady se také pěstovalo červené, ale před 150 lety mýtil místní obyvatel Marin Tomašić kus lesa, aby mohl založit vinici. Objevil keř, jediný, na kterém rostlo bílé víno. Namnožil ho a vznikla místní odrůda Pošip, která se poté rozšířila po celém ostrově,“ vypráví Frano Baničević z Vinarije Toreta ze Smokvice.

Titova pevnost s českou vilou

Před ranní plavbou z korčulského malého přístavu Brna na ostrov Vis přišel očekávaný vítr jugo. Vlny zvedaly příd' a nechávaly ji prudce padat zpět s železnou pravidelností, která významně snížila chuť pasažérů na snídani. Bylo třeba vyjít ven a sledovat, jak se blíží ostrov, jenž měl pro Jugoslávce ve druhé světové válce klíčovou roli.

„Vidíte ty otvory ve skále? Říká se, že dodnes jsou v nich děla,“ ukazuje kapitán lodi Petromir Lelas na čtyři díry v bílém skalním masivu. „Celý tenhle ostrov sloužil jako pevnost. Nedobytná pevnost.“

Má pravdu. Za války se stal Vis sídlem národné osvobozené jugoslávské armády, které velel Josip Broz Tito. Ten měl na ostrově, který Němci

Vinařské centrum Cesta k starobylé vesnici Smokvica ve vnitrozemí ostrova Korčula, kde jako jedni z mála vyrábějí bílá vína.

Foto: 2x autor

Může se hodit

- pláštěnka, i v Chorvatsku někdy prší
- náhradní duše, lepení, základní nářadí, cykloservisů je na ostrovech minimum
- kinedryl, pokud fouká vítr a vlny rozhoupou loď, může pomoci, je však třeba ho užít hodinu před vyplutím
- kajuty jsou malé, proto jen **nejnutnější věci**, sportovní oblečení, na eleganci lze na lodi zapomenout

Ceny kololodě: květen 13 600–15 500, červen 15 500–18 100, září 16 600–18 800, říjen 15 600–16 700 Kč

nikdy nezískali, své bydliště v jeskyni jihovýchodně od městečka Komiža na úbočí nejvyšší hory ostrova Humu.

Naše trasa vedla z města Vis po asfaltové, nijak frekventované silnici vedoucí kolem jeskyní do druhého největšího města Komiža a přes Podhumlje, Podšpilje a Plisko Polje zpět. Z cesty je možné odbočovat k množství připomínek vojenské slávy ostrova, na kterém měli letiště i britští stíhači. Třeba k pevnostem Velington či Fortica, námořním bunkrům, které skrývaly ponorky, či k vojenské podzemní nemocnici Velika Glava.

I po válce byl téměř celý Vis armádním prostorem, pro turisty i běžné občany Jugoslávie nedosažitelným. Nerostly na něm hotely a apartmánové domy jako v ostatních částech Dalmácie, je proto dodnes klidnější.

Zejména pro obyvatele z Česka nabízí ještě jednu atrakci. Zchátralý a opuštěný dům nazývaný Češka vila stojící na malém poloostrově vlevo při vjezdu do viského přístavu. Postavila ji v 19. století bohatá místní rodina, ale ve dvacátých letech ji užívaly Československé dráhy a přestavěly na ubytovnu pro naše turisty. Po válce se stala majetkem jugoslávské armády a dovolené v ní trávili prominenti. Dodnes se o ní mezi Chorvaty vyprávějí legendy.

„Říká se jí i Titova vila. Rád do ní jezdil a pořádal tam prý hodně divoké večírky,“ vysvětluje kapitán Lelas. Navštívil ho zde prý dokonce rumunský vůdce Ceaușescu. Dnes využívají vnitřek vily pouze místní sprejeři.

Levandulový ostrov

V přístavu Hvar na ostrově proslulém vytrvalým sluncem a pěstováním levandule bylo od rána živo. Kavárny neměly nouzi o hosty, starobylé mēs-

to, kde vzniklo už v roce 1612 první veřejné divadlo v Evropě, vypadalo, jako by sezona začala už dávno.

Zamířili jsme rychle za hlavním cílem, jímž byl výjezd na nejvyšší vrchol Sveti Nikola (626m) slibující velkolepou vyhlídku. Vydali jsme se po silničce vedoucí přes vesnici Brusje nad Velo Grablje a pak po šotolinové cestě, celkem asi 15 kilometrů převážně ve stoupání.

Po závěrečném strmém výjezdu těsně pod vrchol, na který je třeba posledních asi sto metrů vyjít pěšky, mnoho sil nezbyvalo. Pohled z vršku s mohutným křížem a vrcholovou knížkou v blízké kapličky byl úchvatný. Surové kamenité vnitrozemí ostrova klesá na všechny strany k moři, při otočení o 360 stupňů se objeví okolní ostrovy, vidět je samozřejmě i pevnina. Mít v ruce papír a tužku, můžete kreslit mapu.

Naše oči ale brzy přitahuje mnohem bližší objekt. Na náhorní plošně, jen kousek pod námi, ve výšce asi 550 metrů stojí farma i s restaurací. Není to fata morgana. Objevujeme v ní nejen skvělé víno hvarské odrůdy Bogdanuša, ale i výběr kuřat, jehněčího a specialitu – karamelizovaný ovčí sýr. Vše místní, vypěstované tady v kopcích. Nic jiného ani podnik nemí hostům nabízet, je totiž zařazený do programu seosko domácího, ve kterém vláda podporuje farmáře s původní produkci.

„Farmu jsem budoval se synem pět let, chtěl jsem něco jiného, než mají lidé u moře. A docela si k nám našli cestu, hodně z našich hostů jsou právě Češi,“ říká majitel Dragan Kolumbić.

Nebylo snadné vstát a usednout opět do sedla. Nádherný, panoramatický dlouhý sjezd k přístavu Stari Grad,

kde už na nás kololod' čekala, byl však dostatečnou odměnou.

Bílé domy na Brači

Když námořníci na Jadranu hledají místo, kde se schovat před nebezpečným větrem, ať už jugem nebo borou, zamíří často do přístavu Milna na západním cípu ostrova Brač. Náš kapitán dovedl svoji loď do místní uzavřené zátoky ještě večer a nás čekal po probuzení deštivý den, kdy z moře přicházely zprávy o několikametrových vlnách, zatímco my sledovali hladinu připomínající jihočeské rybníky.

Na poslední trasu jsme vyjeli až další den. Po silnicích a místy pobřežních šotolinových cestách do Supetaru, Splitske a Postiry, pak vjezd do vnitrozemí a stoupání do nejstarší osady ostrova Škrip, kde žili lidé už před pěti tisíci lety. Je tu muzeum ostrova i nejstarší dochovaný římský hřbitov.

Pak prudký sjezd do vesnice Dol

s vyhlášenou restaurací Toni, kde nabízejí skvělé mořské speciality, pršut a víno, a zpět k pobřeží, směr bílými domy obklopený přístav Pučišća, v jehož okolí jsou vyhlášené lomy na vzácný bračský vápenc. Ten je jedním z neúspěšnějších chorvatských exportních artiklů. Je z něj vybudován Bílý dům (chorvatsky Bila kuća), parlamenty ve Vídni a Budapešti. V Pučišćích, na břehu moře, jen pár metrů od našeho kotviště, stojí i jediná kamenická škola v Chorvatsku i bývalé Jugoslávii.

Když z Brače druhý den odplouváme, abychom v Bašce Vodě okružní plavbu uzavřeli, jsou sněhově bílé domy přístavu osvětlené ranním sluncem. V kontrastu s modrým mořem a zelenými vršky je jejich studená záře ještě působivější než včera.

Výjimečná cesta po okouzlujících jadranských ostrovech dostává důstojný poslední obrázek.

martin.biben@mfdnes.cz